

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้มีการแยกอำนาจการสอบสวนและการฟ้องคดีออกจากกันไว้เป็นคนละขั้นตอนอย่างชัดเจน ต่างจากกฎหมายของหลายประเทศที่บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจทั้งในเรื่องการสอบสวนและการฟ้องคดีอย่างเบ็ดเสร็จหรือเป็นองค์รวม เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน เกาหลี ญี่ปุ่น เป็นต้น กฎหมายของประเทศเหล่านี้ถือว่าขั้นตอนการสอบสวนและการฟ้องคดีเป็นขั้นตอนเดียวกันและไม่แยกจากกัน โดยพนักงานอัยการมีอำนาจการสอบสวนอยู่ในตัวเองรวมทั้งมีอำนาจในการสั่งการและกำกับดูแลการสอบสวนของพนักงานสอบสวนอีกด้วย ต่างจากพนักงานอัยการของไทยซึ่งเป็นเพียงผู้กลั่นกรองสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนทำสำเร็จเสร็จสิ้นและเสนอมาเท่านั้น จะมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ต่อเมื่อเห็นว่าสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมานั้นยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น ในเมื่อพนักงานอัยการไม่ได้เป็นผู้สอบสวนตั้งแต่ในขั้นต้น พยานหลักฐานต่าง ๆ ในการพิสูจน์ความผิดจึงได้มาจากการรวบรวมของพนักงานสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวอาจเกิดความไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งจะมีผลต่อการสั่งฟ้องคดีหรือการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการสอบสวนคดีอาญามากขึ้น เช่น กรณีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ กรณีการทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ และการทำสำนวนการตายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติการตามหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๕/๑ รวมทั้งการเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๙ ก็เป็นความพยายามที่จะเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานอัยการในต่างประเทศ โดยหลักการประการสำคัญที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๙ คือ การเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการ

หรืออัยการทหารในเข้าร่วมสอบสวนและปฏิบัติหน้าที่ร่วมในการสอบสวนคดีพิเศษในคดีบางประเภทที่คณะกรรมการคดีพิเศษเห็นสมควรเพื่อประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือหากคดีความผิดทางอาญาซึ่งเป็นคดีพิเศษนั้นมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือเป็นคดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน กฎหมายได้บัญญัติเป็นภาคบังคับไว้ว่าจะต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารเข้ามาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี นับเป็นมิติใหม่ของการสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย ทั้งนี้โดยมีเจตนารมณ์ที่จะทำให้การสอบสวนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีในชั้นพนักงานอัยการและการสืบพยานในชั้นศาล การที่กำหนดให้ต้องมีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนในความผิดที่เป็นความผิดข้ามชาติ องค์กรอาชญากรรมหรือในความผิดที่มีผู้กระทำความผิดเป็นผู้ทรงอิทธิพลก็เนื่องมาจากคดีเหล่านี้มักจะเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ผู้กระทำผิดมีเครือข่ายกว้างขวาง มีการกระทำความผิดในลักษณะที่ลึกกลับซับซ้อน ยากต่อการเข้าถึงพยานหลักฐาน การมีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนด้วยนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานอัยการได้มีส่วนช่วยให้คำชี้แนะเกี่ยวกับแนวทางในการสอบสวนและการวางรูปคดี เพื่อให้การสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความรอบคอบรัดกุมมากขึ้น ประกอบกับในกรณีความผิดข้ามชาติอาจต้องมีการติดต่อประสานงานกับต่างประเทศ การที่พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนจะทำให้การประสานงานในเรื่องการสอบสวนสืบหาข้อเท็จจริงกับต่างประเทศมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมาตรา ๓๒ จึงได้มีการออกข้อบังคับคณะกรรมการคดีพิเศษว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นการกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติที่สำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร

การที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีบทบัญญัติให้มีการสอบสวนร่วมกันหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการก็เพื่อเปิดโอกาสให้พนักงานอัยการมีส่วนในการช่วยวางแนวทางการสอบสวน กำหนดประเด็นและสอบสวนปากคำผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการสั่งคดีและการสืบพยานในชั้นศาล เนื่องจากพนักงานอัยการจะมีโอกาสได้รับทราบข้อเท็จจริงทั้งปวงในคดีตั้งแต่แรกเริ่มโดยไม่ต้องรอจนกระทั่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทำสำนวนการสอบสวนจนเสร็จสิ้นและส่งสำนวนการสอบสวนมาให้พิจารณาสั่งคดี ทำให้สามารถใช้ดุลพินิจสั่งคดีได้โดยรวดเร็วและ

รอบคอบ อีกทั้งยังเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของพยานให้ได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวแล้วเมื่อมีพนักงานอัยการเข้าร่วมในกระบวนการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทิศทางของการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทางคดีหรือการมีความเห็นทางคดีน่าจะต้องมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินคดีพิเศษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพบว่าไม่เป็นเช่นนั้น กล่าวคือ

๑. มีการดำเนินคดีพิเศษตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงปัจจุบัน (พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕) จำนวนทั้งสิ้น ๑,๒๗๔ คดี มีคดีที่มีพนักงานอัยการเข้าสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจำนวน ๗๖๓ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๘ ของจำนวนคดีพิเศษ) และมีคดีพิเศษที่พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจำนวน ๑๕ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๑.๕) ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีจำนวนคดีพิเศษทั้งหมด ๔๗๖ คดี ในจำนวนนี้เป็นคดีพิเศษที่มีพนักงานอัยการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษปริมาณมากที่สุดถึง ๓๒๕ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๒) คือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของคดีพิเศษที่ดำเนินการทั้งหมดในปีนั้น เนื่องจากคดีส่วนใหญ่เป็นคดีพิเศษที่เกี่ยวกับความมั่นคง (คดีการก่อการร้ายการขู่มขู่บังคับให้รัฐบาลกระทำการใด ๆ การทำร้ายประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐการกระทำต่ออาวุธภัณฑ์ อันเกี่ยวกับการชุมนุม (นปช.) ในช่วงปลายปี ๒๕๕๒ จนถึงกลางปี พ.ศ. ๒๕๕๓)

จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมทำหน้าที่ในกระบวนการดำเนินคดีพิเศษของพนักงานอัยการร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามนัยยะของมาตรา ๓๒ นั้น เป็นลักษณะของการเข้าร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมากกว่าจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ร่วมและยังเป็นคดีสำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหรือผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้มีพนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

๒. จากตารางที่ ๒ ข้อ ๒ จำนวนคดีพิเศษที่มีพนักงานอัยการสอบสวนร่วมในชั้นการสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องในชั้นอัยการ มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๐ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๘) ของจำนวนคดีพิเศษแล้วเสร็จที่มีพนักงานอัยการร่วมสอบสวนทั้งหมด ๖๐๕ คดี ที่มีอัยการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทั้งหมด ดังนั้นจึงอาจมีข้อสังเกตได้ว่าผลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีอาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๓๒

สถิติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแม้คดีพิเศษที่มีพนักงานอัยการเข้าสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งการสอบสวนเสร็จสิ้น และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีความเห็นทางคดีร่วมกับพนักงานอัยการที่สอบสวนร่วมกันในทิศทางเดียวกันคือเห็นควรสั่ง

ฟ้องผู้ต้องหา แต่เมื่อส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดีในชั้นพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ - ๑๔๒ ก็ยังมีการสั่งคดีที่ไม่สอดคล้องกับความเห็นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งที่เจตนารมณ์ของมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่กำหนดให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็เพื่อให้พนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนได้มีส่วนช่วยในการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างครบถ้วนถูกต้องและรอบคอบรัดกุม เนื่องจากพนักงานอัยการจะต้องเป็นผู้นำข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลในฐานะที่พนักงานอัยการเป็นบุคคลผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาตามกฎหมาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘) จึงควรทราบว่าพยานหลักฐานใดเป็นประโยชน์ในการพิจารณาสั่งคดีให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและรวดเร็วทำให้การสอบสวนคดีพิเศษมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ในชั้นการพิจารณาสั่งคดีการที่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนมีคำสั่งไม่ฟ้องจึงทำให้เป็นข้อสังเกตถึงความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างพนักงานอัยการที่ทำหน้าที่สอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการที่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลว่าการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนไม่ผูกมัดดุลพินิจในการพิจารณาในชั้นการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน ซึ่งกรณีดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนการพิจารณาคดี ก็ยังคงมีลักษณะเป็นการแยกกระบวนการสอบสวนออกจากการฟ้องคดีอยู่เช่นเดิม เนื่องจากแนวความคิดของการให้มีพนักงานอัยการสอบสวนร่วมก็เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปอย่างรอบคอบและมีพยานหลักฐานที่รัดกุมถูกต้องตามองค์ประกอบของกฎหมายในชั้นสอบสวนเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวนเพียงพอที่พนักงานอัยการผู้มีหน้าที่ฟ้องคดีจะสั่งคดีได้อย่างรวดเร็วด้วยความมั่นใจและคุ้นเคยกับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดี ดังนั้นความเห็นในการพิจารณาพยานหลักฐานว่าเพียงพอต่อการฟ้องต่อศาลหรือไม่ก็น่าจะมีความสอดคล้องกันทั้งในชั้นการสอบสวนและชั้นการฟ้องคดีต่อศาล

นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ อันเนื่องมาจากความเห็นต่างทางด้านกฎหมาย ความไม่ชัดเจนของระเบียบข้อบังคับ รวมถึงทัศนคติในการทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งไม่ราบรื่นในการปฏิบัติงาน และเป็นอุปสรรคที่ทำให้เจตนารมณ์ของกฎหมายในการที่ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในกระบวนการสอบสวนคดีพิเศษยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปปัญหาอุปสรรคพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการโดยลำดับดังนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาสิ่งคดีในชั้นอัยการ

คดีพิเศษที่มีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแล้วมีความเห็นสั่งฟ้องคดี แต่เมื่อส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการแล้วแต่พนักงานอัยการที่ส่งคดีกลับมีคำสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเมื่อมีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนแล้วการฟ้องคดีก็ควรมีแนวโน้มการสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกัน ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากการที่พนักงานอัยการที่เป็นผู้พิจารณาสิ่งคดีไม่ใช่คนเดียวกับพนักงานอัยการที่ร่วมสอบสวน เห็นได้ว่าแนวทางปฏิบัติดังกล่าวไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของการที่ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนเพื่อให้พนักงานอัยการได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างถ่องแท้ ทำให้ในชั้นการพิจารณาสิ่งคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและการสืบพยานในชั้นพิจารณาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เห็นควรให้พนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนเป็นบุคคลเดียวกันกับพนักงานอัยการที่สั่งคดี หรือเพื่อความโปร่งใสในการสั่งคดีอาจกำหนดรูปแบบของพนักงานอัยการที่สั่งคดีเป็นรูปแบบคณะทำงาน โดยให้พนักงานอัยการที่ร่วมสอบสวนเป็นหนึ่งในคณะทำงานที่พิจารณาสิ่งคดีด้วยเพื่อที่จะให้พนักงานอัยการที่ร่วมสอบสวนเสนอความเห็นและข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายให้คณะทำงานที่ไม่ได้ร่วมสอบสวนได้ทราบ ทำให้เข้าใจรูปคดีได้ถูกต้อง และการให้พนักงานอัยการที่ร่วมสอบสวนซึ่งเป็นผู้ที่รู้เห็นพยานหลักฐานในสำนวนในเบื้องต้นเป็นคณะทำงานของพนักงานอัยการที่พิจารณาสิ่งคดีนั้น ทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าพยานหลักฐานที่เข้าสู่สำนวนการสอบสวนได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

๒. ปัญหาในการทำงานร่วมกันและความไม่ชัดเจนของข้อกฎหมาย กรณี

ความเห็นในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่างกัน

ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันและการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษฯ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๖ กำหนดไว้ว่าให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการหารือร่วมกัน สอบปากคำ และรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกันเท่านั้น โดยไม่ได้บัญญัติในกรณีที่หากพนักงานอัยการมีความเห็นในการสอบสวนต่างกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแล้วจะต้องดำเนินการอย่างไร แม้ข้อบังคับ กคพ. ข้อ ๘ จะกำหนดให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ทำความเห็นในรายงานความเห็นทางคดีก็ตาม ต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ และ มาตรา ๑๔๔/๑ ที่ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของพนักงานอัยการในการรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของพนักงานอัยการต่างประเทศที่มีหน้าที่กำกับดูแลการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งทางปฏิบัติพนักงาน

สอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการมักมีความเห็นในการสอบสวนต่างกัน และเมื่อพนักงานอัยการสั่งหรือแนะนำให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการอย่างไรแล้วพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่ปฏิบัติตาม เนื่องจากการข้อบังคับ กคพ.ฯ ไม่ได้กำหนดอำนาจของพนักงานอัยการไว้ให้ชัดเจนทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การสอบสวนร่วมกันเกิดประสิทธิภาพทั้งในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและความร่วมมือในการทำงาน จึงเห็นควรแก้ไข มาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ หรือ ข้อบังคับ กคพ.ฯ ในเรื่องของอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษให้มีความชัดเจน โดยให้พนักงานอัยการที่สอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการให้คำแนะนำหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องปฏิบัติตาม โดยให้ระบุคำแนะนำของพนักงานอัยการไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วยเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม กรณีที่ยังมิได้มีการแก้ไขข้อกฎหมายดังกล่าว เห็นว่าการมีความเห็นในการสอบสวนต่างกันเป็นเรื่องปกติในการทำงานร่วมกัน แต่การทำงานร่วมกันควรเคารพและให้เกียรติในความเห็นซึ่งกันและกัน ดังนั้น หากพนักงานอัยการมีความเห็นในการสอบสวนต่างจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานอัยการสามารถทำบันทึกโต้แย้งความเห็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้

๓. ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ

ตามข้อบังคับ กคพ.ฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันและการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษฯ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๖(๒) ที่ในการสอบปากคำพยานหรือผู้ต้องหาและการตรวจสอบพยานหลักฐานให้พนักงานอัยการดำเนินการร่วมกัน นั้น แต่เนื่องจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษมีจำนวนพนักงานอัยการไม่เพียงพอกับจำนวนคดีพิเศษที่ต้องมีพนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนประกอบกับพนักงานอัยการมีภาระหน้าที่อื่นเป็นจำนวนมากจึงทำให้ไม่อาจเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ที่ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนด้วย

ข้อเสนอแนะ

เห็นควรแก้ไข พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนเฉพาะคดีพิเศษที่มีความสำคัญหรือมีความยุ่งยากซับซ้อนจริง ๆ เท่านั้น เพื่อลดจำนวนคดี

พิเศษที่พนักงานอัยการต้องสอบสวนร่วม ส่วนในคดีที่ไม่สำคัญให้แต่งตั้งพนักงานอัยการเป็นที่ปรึกษาพิเศษตาม มาตรา ๓๐ แห่ง พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ

กรณีที่พนักงานอัยการไม่ได้เข้าร่วมสอบปากคำพยานหรือร่วมสอบสวนพยานหลักฐานแล้วให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการโดยลำพัง ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนนั้น เห็นควรแก้ไขข้อบังคับ กคพ.ฯ ข้อ ๖ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่ากรณีใดที่พนักงานอัยการต้องเข้าร่วมการสอบสวน จะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการแทนไม่ได้ เช่น การสอบปากคำผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และประจักษ์พยาน เป็นต้น หรือ กำหนดให้มีการสอบสวนร่วมกันโดยใช้วิธีประชุมผ่านจอภาพ โดยกำหนดเป็นข้อบังคับของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการสอบปากคำพยานในกรณีที่พนักงานไม่สามารถมาร่วมสอบสวนด้วยตนเองได้

๔. ข้อเสนอแนะอื่น

๔.๑ สำนักงานอัยการสูงสุดอาจพิจารณาเพิ่มจำนวนพนักงานอัยการที่รับผิดชอบคดีพิเศษและควรมอบหมายพนักงานอัยการที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในทางคดีสามารถให้คำแนะนำในการรวบรวมพยานหลักฐานและวางรูปคดีในการสอบสวนเข้าร่วมสอบสวนเนื่องจากคดีพิเศษเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอบสวนสมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ในการให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษอย่างแท้จริง

๔.๒ ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของการทำงานในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างรักษาอาณาจักรหรือยึดติดกับองค์กรของตนเอง มาเป็นการทำงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการที่เป็นภาคีพันธมิตร รับฟังปัญหาและเหตุผลของแต่ละฝ่ายในการดำเนินคดีอาญาเพื่อมุ่งค้นหาความจริงในคดี และเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความยุติธรรม โดยควรจัดให้มีกิจกรรมที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการประสานงานในอนาคตต่อไป

๔.๓ พนักงานอัยการอาจจะเข้ามามีบทบาทเชิงรุกในการสอบสวนคดีพิเศษที่สำคัญอื่นนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดโดยไม่จำเป็นต้องรอการร้องขอจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเสมอไป ทั้งนี้เนื่องจากอัยการสูงสุดมีฐานะเป็นกรรมการคดีพิเศษโดยตำแหน่งซึ่งจะต้องเข้าประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษเป็นประจำ หากเห็นว่ามีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมต้องให้มีอัยการเข้าร่วมการสอบสวนในคดีใดที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม หรือเป็นกรณีที่มีการร้องขอความเป็นธรรมจากคู่กรณี ก็อาจเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษมีมติ

ให้อัยการเข้าร่วมในการสอบสวน เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นก็ได้

๔.๔ เพื่อเป็นการยกระดับการสอบสวนและการฟ้องคดีให้มีมาตรฐานในระดับสากล ควรมีการฝึกอบรมบุคลากรร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานและเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

๔.๕ อาจมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลการดำเนินคดีอาญาในคดีพิเศษที่มีการสอบสวนร่วมกันว่าในชั้นศาลได้มีผลการพิจารณาคดีถึงที่สุดอย่างไร ศาลมีคำพิพากษาคัดสินลงโทษผู้ต้องหาหรือยกฟ้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงผลสัมฤทธิ์ของการสอบสวนร่วมหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการว่ามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นกว่าการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวตามลำพังอย่างเช่นการทำสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือไม่อย่างไร